

بررسی یادگیری و موفقیت تحصیلی در دوره ابتدایی

زینب حاتمی (نویسنده مسئول) فاطمه روانشاد اِم (البین روانشاد) طیبه تیرکردون

۱. آموزگار ابتدایاً آموزش و پرورش، گروه علوم تربیتی، ایران z-hatami-96@yahoo.com

۲. آموزگار ابتدایاً آموزش و پرورش - گروه علوم تربیتی، ایران fatemeh.ravanshad2019@gmail.com

۳. آموزگار ابتدایاً آموزش و پرورش - گروه علوم تربیتی، ایران z-hatami-96@yahoo.com

۴. آموزگار ابتدایاً آموزش و پرورش - گروه علوم تربیتی، ایران z-hatami-96@yahoo.com

چکیده

سابقه و هدف: یادگیری و موفقیت تحصیلی فعالیتی است که از سوی یادگیرنده انجام شده و او در به وجود آوردن آن دخالت مستقیم دارد و نقش آموزش دهنده تنها تسهیل این فرایند است. هدف بررسی یادگیری و موفقیت تحصیلی در دوره ابتدایی است.

مواد و روشها: مطالعه حاضر از نوع توصیفی تحلیلی است و پس از بررسی مفاهیم با ارائه نتایج به پیشنهادات کاربردی پرداخته شده است. روش تحقیق حاضر توصیفی و روش گردآوری اطلاعات آن، کتابخانه ای است. بدین صورت که از منابع کتابخانه ای نظیر: کتاب، مقاله، منابع خارجی و ... و آموخته های محقق استفاده شده است.

یافته ها: از نظر این پژوهش مدرس از راه آموزش، در یادگیری و موفقیت تحصیلی فراگیر دخل و تصرف می کند تا بر یادگیری و موفقیت تحصیلی آنان تاثیر مثبت بگذارد.

نتیجه گیری: از مباحث ایراد شده نتیجه گرفته می شود که یادگیری و موفقیت تحصیلی به فرایند ایجاد تغییر نسبتاً پایدار در رفتار یا توان رفتاری (رفتار بالقوه) که حاصل تجربه است، گفته می شود و نمی توان آن را به حالت های موقتی بدن مانند آنچه بر اثر بیماری، خستگی، یا داروها پدید می آید نسبت داد.

کلیدواژه ها: یادگیری، موفقیت تحصیلی، معلم، دوره ابتدایی

مقدمه

یکی از عناصر مهم هر نوع تربیتی یادگیری و موفقیت تحصیلی است. البته یادگیری و موفقیت تحصیلی در تمام طول زندگی انسان جاری است و به شیوه های مختلف روی می دهد. انسان بدون یادگیری و موفقیت تحصیلی تبدیل به این انسان متفکر و خلاق نمی شد. لذا توجه به این مقوله و شناخت کامل جوانب آن و فرایندهای دخیل در آن ما را کمک می کند که بهتر نیز آموزش دهیم چون نهایتاً هدف آموزش یا تربیت، یادگیری و موفقیت تحصیلی است [۱].

مواد و روشها

پژوهش حاضر یک پژوهش کاربردی است که با استفاده از روش پژوهش کیفی از نوع تحلیل محتوای استقرایی انجام گردیده است. در این مطالعه برای استخراج و تدوین مطالب از روش سه سو سازی استفاده گردید؛ یعنی مطالعه با بهره گیری از پژوهشهای مربوط و مبانی نظری انجام شد. این روش تحقیق از نوع روش تحقیق نظری است که با روش تحلیل محتوا و با رویکرد کیفی انجام گرفته است. ابزار جمع آوری اطلاعات، فیشهای برداشت شده از کتب گوناگون و از طریق مطالعه کتابخانه ای بوده است. قلمرو تحقیق، کلیه منابع اصلی و دست اول و همچنین منابعی بوده است که دیگران به صورت نقد در خصوص آنها تدوین نموده و به زبان های انگلیسی و فارسی بوده است. در این مورد محقق به سراغ منابع اولیه و کتاب ها، آثار و نوشته های دست اولی که به طور مستقیم و غیر مستقیم به موضوع اشاره نموده رفته است. بر اساس تحلیل منابع، یافته های پژوهش را ارائه داده است و در نهایت این یافته ها را مورد بحث قرار داده است. شیوه انتخاب منابع که مبنای تحلیل قرار گرفته است، عمدتاً اصالت منبع، موثق بودن و مرجعیت نویسنده یا نویسندگان بوده است. همچنین قابلیت دسترسی به منابع نیز وجهه نظر قرار گرفته است و در پایان به جمع بندی و نتیجه گیری بحث می پردازیم.

مبانی نظری

روش یادگیری و موفقیت تحصیلی خوب در کلاس درس

دانش آموزان فکر می کنند، می توانند با استفاده از زمانی که معلم درس می دهد خود را برای کلاس بعدی آماده کنند و با این کار در زمان صرفه جویی کنند. برای مثال بسیاری از دانش آموزان در کلاس علوم، لغت می خوانند تا خود را برای امتحان زبان ساعت بعدی آماده کنند. بهترین زمان یادگیری وقتی است که معلم درس می دهد. این زمان دو برابر مفید تر از زمانی است که دانش آموز در خانه مطالعه می کند. وقتی شما حرف های معلم را دنبال می کنید، می توانید صحبت های او را قطع کنید و راجع به مطلبی که متوجه نشدید دوباره سؤال کنید. همچنین اگر معلم از شما سؤال کرد بهتر می توانید نظر خودتان را بیان کنید [۲].

امروزه در مدارس به بچه ها یاد می دهند که همیشه یک جواب درست وجود دارد. اما ما هنوز در علوم (فیزیک، شیمی و ...) تمام جواب ها را نداریم. بعضی وقت ها بهترین کار اینست که تئوری ها را گسترش دهیم. در علوم هر آزمایشی که شامل اطلاعات باشد یک آزمایش قابل اطمینان است. در حقیقت بعضی از بزرگترین کشفیات در زمان ما، از اشتباهات متولد شده اند. البته منوط به این که شما دانش آموزان آزمایشات مورد نظر خود را در حضور معلم و یا والدین خود انجام دهید و از آن ها در این رابطه کمک بخواهید [۳].

بیشتر پیشرفت های علوم به وسیله همکاری بین افراد صورت گرفته است. از کار آزمایشگاهی گرفته تا پروژه های گروهی. این مهم است که نظراتان را در گروه بیان کنید. اگر مشکلی هست، ساکت ماندن بدترین کاری است که می توانید انجام دهید. هم چنین مطمئن شوید که متوجه حرفی که دیگران می گویند شده اید. مشکلات را نادیده نگیرید و تلاش کنید آن ها را حل کنید اما اگر نشد پیش معلمتان بروید و نگرانی هایتان را توضیح دهید. یک معلم خوب به میان گروه می آید تا فعالیت آن ها را توسعه دهد [۴].

کتاب مقادیر زیادی از اطلاعات را در بر می گیرند اما این برای شما سخت است که بدانید روی چه قسمت هایی از کتاب بیشتر باید تمرکز کنید. مطالبی که شما در کلاس یادداشت برداری می کنید، نشان می دهد که معلم روی چه قسمت هایی تأکید بیشتری دارد و چه چیزهایی را در امتحان از شما می خواهد [۵].

بعد از اینکه معلم در کلاس درس داد، شما نیاز دارید اطلاعات بیشتری در رابطه با درس از منابع مختلف کسب کنید. اینترنت یکی از این منابع فوق العاده است که جدیدترین اطلاعات و تصاویر را دارد. شما به آسانی می توانید دانسته های خود را با چند بار جستجو کردن در سایت های علمی و پژوهشی کامل کنید [۶].

داشتن وسایل کمک آموزشی در خانه بسیار مهم است. (دیدن چیزهایی که به یادگیریتان کمک می کند). شما می توانید با طراحی پوستر، مطالبی که برای امتحان بعدی نیاز دارید بر روی آن بنویسید. با این کار مطالعات خود را هدفمند می کنید [۷].

مغز انسان این توانایی را دارد که مفاهیم را حفظ کند تا حدی که فهم شما از این مفاهیم را آسان کند. اما مهم اینست که به روابط بین مفاهیم و علل وقوع آن ها پی ببرید. برای مثال تصویر شلیک کردن یک اسلحه می تواند به ما کمک کند تا قانون سوم نیوتن را به یاد بیاوریم [۸].

مهارت های یادگیری و موفقیت تحصیلی

همیشه عوامل و شرایطی وجود دارد که یادگیری و موفقیت تحصیلی را آسان و برخی دیگر آن را مشکل و گاه غیرممکن می کند. درس خواندن یک هنر است، این واقعیتی است که نمی توان آن را انکار کرد. درس خواندن به عنوان یکی از ستون های اصلی یادگیری و موفقیت تحصیلی، اصول و راهکارهایی دارد که باید فراگرفته شود [۹].

درس خواندن با بعضی از شیوه هایی که اکنون بین دانش آموزان رایج است، بجز وقت تلف کردن، ثمره دیگری ندارد. آنها باید بدانند درس خواندن هنری است که ظرافت های خاص خود را دارد، در صورتی که این ظرافت ها به کار گرفته شود، موفقیت حتمی است [۱۰].

یکی از مهم ترین این مهارت ها مربوط به استفاده از فضای کلاس درس است، بر این اساس :

مهارت گوش دادن:

شما حرف ها و صداها را می شنوید، اما معنایش این نیست که آنها را درک می کنید. اگر بخواهید گوش بدهید، موضوع فرق می کند. هرچه با دقت تر گوش دهید، بیشتر موضوع را درک می کنید. به جرات می توان گفت که ناتوانی و ضعف در گوش دادن، علت بسیاری از مشکلات ارتباطی و یادگیری و موفقیت تحصیلی است [۱۱].

مهارت پرسیدن:

پرسش های شما نشان دهنده دقت، ظرافت، نکته سنجی و مهارت تان در یادگیری و موفقیت تحصیلی است. پس از سوال پرسیدن نترسید و بموقع و بجا سوال بپرسید [۱۲].

مهارت یادداشت برداری:

یادداشت برداری مهارتی است که به درک بهتر مطلب و تکمیل دانسته ها کمک می کند و با جزوه نویسی فرق دارد. درواقع یادداشت برداری یعنی انتخاب و ثبت نکات کلیدی و مهم [۱۳].

مهارت خلاصه نویسی:

خلاصه یک مرور از مطلبی است که خوانده اید. درواقع بیان مجددی است از نکات اصلی به زبان خود شما. یک خلاصه نه تنها باید شامل نکات اصلی باشد، بلکه باید بیان کننده روابط میان نکات اصلی هم باشد. خلاصه باید از انسجام برخوردار باشد، یعنی ارتباط منطقی بین جمله ها وجود داشته باشد و به زبان خود فرد نوشته شود [۱۴].

عوامل فراگیری آسان

همیشه عوامل و شرایطی وجود دارد که یادگیری و موفقیت تحصیلی را آسان و برخی دیگر آن را مشکل و گاه غیرممکن می کند. به یقین برای شما مهم است که این عوامل را بشناسید:

برای آن که به نحو احسن بیاموزید، باید بدانید جزو کدام دسته از فراگیران هستید. شما جزو بصری ها، سمعی ها یا لمسی ها هستید؟ ۸۰ درصد از انسان ها از دسته بصری ها هستند، یعنی زمانی که موردی را ببینند، بیشترین تاثیر را از آن

می‌پذیرند. دسته سمعی‌ها زمانی که موردی را می‌شنوند، آن را بهتر به خاطر سپرده و موضوع آموزشی را با بلند خواندن و تکرار کردن یاد می‌گیرند. دسته لمسی‌ها هم آنچه را پیش از این نوشته‌اند، بهتر به خاطر می‌سپارند. واقعیت این است که بیشتر افراد مخلوطی از این گروه‌ها هستند و به همین علت هم بسیار مهم است که دریابید به کدام دسته متعلق هستید تا بتوانید بهترین روش‌ها را برای آموختن به کار بگیرید. نکته بسیار مهم دیگر آن است که انسان دریابد در چه مکانی بهترین یادگیری و موفقیت تحصیلی را دارد. برای بسیاری از افراد اتاق شخصی خودشان در کنار میز تحریر، روی صندلی یا در تختخواب، بهترین جا برای فراگیری است. برخی هم در کتابخانه یا حتی در یک جای شلوغ بهتر یاد می‌گیرند. باید دریابید چه نوع محیطی به طور موثر روی یادگیری و موفقیت تحصیلی شما تاثیر دارد [۱۵].

از بالاترین میزان بازدهی خود استفاده کنید. یک عامل مهم دیگر که نباید به آن بی‌توجه باشید، کیفیت زمان است. زمان‌هایی وجود دارد که می‌توانیم بیشترین بازدهی را داشته باشیم و مقاطعی دیگر که طی آنها فقط می‌توانیم کارهای معمولی و روزمره را انجام دهیم. بنابراین سعی کنید درک کنید که آیا طی روز یا شب بهترین بازدهی را دارید یا در چه زمان‌هایی از روز یا شب بیشترین توانایی برای یادگیری و موفقیت تحصیلی در وجود شما نهفته است؟ سعی کنید کارهای دشوار را در زمان‌هایی که بالاترین میزان بازدهی را دارید، انجام دهید [۱۶].

به سرمایه زمانی خود اهمیت دهید. کجا می‌توانیم بیاموزیم که چگونه با زمان مقتصدانه رفتار کنیم؟ این توانایی به همان اندازه مهم است که هنر هدایت انسان‌ها یا هنر سخنوری. توانایی استفاده درست از زمان تا اندازه زیادی در موفق شدن یا نشدن شما اثرگذار است، البته چگونگی رفتار با زمان را می‌توان آموخت. بنابراین مراقب باشید که هیچ‌کس زمان را از شما نذرود. همیشه در اطراف ما افرادی وجود دارند که در هدر دادن وقت دیگران قهار هستند. پس از سرمایه زمانی خود مراقبت کنید، زیرا زمانی که آن را هدر داده‌اید، به طور غیرقابل بازگشتی از دست شما رفته و وقت فقط طلا نیست، بلکه زندگی است. از احساسات تخریب‌کننده دوری کنید. سعی کنید احساس ترس را در خود تعادل بخشید. وحشت در انسان باعث ترشح هورمون‌های مکانیسم فرار و گریز می‌شود و شدت توانایی یادگیری و موفقیت تحصیلی و تفکر را محدود می‌کند، همچنین احساسات مخرب دیگری مانند خشم، حسادت و نفرت نیز می‌تواند فرآیند یادگیری و موفقیت تحصیلی را مختل کند. سعی کنید از خودتان در برابر زمزمه‌های بازدارنده‌ای مانند این موضوع خیلی پیچیده است، مراقبت کنید [۱۷].

گوش فرا دادن را بیاموزید. یاد بگیرید به دقت گوش فرادهید. گوش دادن صحیح موهبتی است که فقط جذب اطلاعات غیرفعالانه نیست، بلکه بیشتر از آن نوعی فعالیت فکری فشرده است، در مقام یک شنونده آگاهانه تجربه می‌کنید که چگونه افق‌های دید و آگاهی و تجربه‌تان را گسترش دهید. مطمئن باشید گوش دادن درست در بیشتر مواقع، بیشتر از سخن گفتن برای شما سودآور است [۱۸].

سبک یادگیری و موفقیت تحصیلی دانش آموزان

۱. یادگیری و موفقیت تحصیلی جنبشی

دانش آموزانی که از طریق حرکت یاد می‌گیرند را یادگیرندگان جنبشی می‌نامند [۱۹]. این دقیقاً همان چیزی است که به عمق چیزها مربوط می‌شود، بدقت بررسی کردن، تحقیق و غیره. سوالات زیادی را می‌پرسند، چگونه این اتفاق افتاد؟ چرا آسمان آبی است؟ چرا آب شور است؟ و غیره. چنین کودکانی بسادگی توسط حقایق و اثبات شدن یاد می‌گیرند. اگر چیزی به درستی به آن‌ها مفهوم و یا اثبات نشود، قادر به درک یا یادآوری آن نیستند با این حال، این گونه کودکان می‌توانند در هنر پیشرفت فراوانی داشته باشند ولی متأسفانه دانش آموزان که بسیار جنبشی هستند، در مدرسه با شیوه آموزش سنتی بسیار مبارزه می‌کنند [۲۰].

۲. آموزش تصویری

این نوع یادگیری و موفقیت تحصیلی به کودک با استفاده از نگاه کردن به تصاویر، یاد می‌دهد. افرادی که یادگیری و موفقیت تحصیلی بصری دارند، حافظه‌ی خیلی خوبی دارند و بسادگی تصاویر را به خاطر می‌آورند. تصاویر در مغز این کودکان، مانند تصاویری است که در CD یا USB ذخیره می‌کنید آن‌ها تصاویر را به سرعت دیده و سپس آن را به خاطر می‌

سپارند و هیچگاه از خاطر آن ها پاک نخواهد شد. به طور شگفت انگیزی ۴۰ درصد از کودکان یادگیری و موفقیت تحصیلی بینایی دارند [۲۱]

۳. یادگیری و موفقیت تحصیلی شنوایی

یادگیری و موفقیت تحصیلی از طریق گوش نیز نامیده می شود. این یادگیرندگان صدا و موسیقی را بهتر بیاد می آورند. با این حال ، آن ها از خواندن لذت نمی برند. از آنجا که این کودکان تجسم نیافته اند ، تنها با یادآوری واقعیت های مهم که قبلا شنیده اند به یاد می آورند. یادگیرندگان شنیداری حتی با گذشت سال ها ، تنها با شنیدن صدای افراد، آن ها را به یاد می آورند [۲۲].

۴. یادگیری و موفقیت تحصیلی بصری

فعالیت زیر را جهت شناسایی سبک یادگیری و موفقیت تحصیلی فرزندتان انجام دهید. از کودکانتان بپرسید که به هنگام شنیدن نام سگ یا گربه ، یاد چه می افتند ؟ می توانید همین سوال را از بزرگسالان نیز بپرسید. بعضی ها صدای سگ را به خاطر می آورند ، این بدان معنی است که آن ها یادگیر شنوایی دارند برخی ممکن است تصویر سگ را در ذهن بیاورند ، این نشان می دهد که آنان یادگیرندگان بصری هستند [۱].

همچنین ممکن است تعدادی روی تلفظ کلمه ی سگ فکر کنند، (بزرگسالان یا کودکان در حال رشد) ، این گروه نیز تحت آموزش بصری طبقه بندی می شوند و کسانی که دندان تیز و یا جنس پوست سگ را به یاد آوردند ، یادگیرندگان جنبشی می باشند [۲].

ما سه سبک یادگیری و موفقیت تحصیلی را دیدیم، و باید دانست که هر کودک سبک یادگیری و موفقیت تحصیلی خاص خود را دارد. برای همه یک شیوه و سبک آموزشی کاربرد ندارد برای یادگیری و موفقیت تحصیلی چیزهای مختلف ، ترکیبی از سبک ها بسیار حائز اهمیت است، به عنوان مثال ، غیر ممکن است که تمام اطلاعات لازم در جلسه ی امتحان ، فقط با یادآوری صداها بدست بیاید [۳].

۵. مشارکت والدین

طبق مطالعات ، فرزندان والدین یا مراقبانی که به صوت قابل ملاحظه ای در آموزش مدرسه مشارکت دارند نسبت به کودکان دیگر عملکرد بهتری را از خود نشان داده اند. درگیری والدین عملکرد تحصیلی کودک را افزایش داده و موج ایجاد نگرش مثبت در کودکان می شود [۴].

بحث و نتیجه گیری

از مباحث فوق نتیجه گرفته می شود که تجربه انجام کارها تا حد زیادی بر یادگیری و موفقیت تحصیلی فرد موثر است . چیزهایی هستند که فقط از طریق تجربه می توان آن ها را آموزش داد و هیچ راه دیگری وجود ندارد. آموزش مربوط به مفاهیم تفکر، درک، کشف، تجربه، خلاقیت، کنجکاوی، آموزش و پرورش، توسعه و رشد می باشد. هنگامی که یک فرد می آموزد که چگونه کارها انجام می شوند، نه تنها دانش و مهارت کسب می کند، بلکه راه های جدید با استفاده از خلاقیت شخصی و درک خود برای انجام کارها پیدا می کند.

منابع و مأخذ

- [۱] احدی، حسن ، جمهوری، ف. (۱۳۸۲). روان شناسی رشد نوجوانی، بزرگسالی (جوانی، میانسالی، پیری). تهران: پردیس
- [۲] احدیان، محمد و آقازاده، محرم، (۱۳۹۹) راهنمای روشهای نوین تدریس برای آموزش و کارآموزی، تهران، آیش،
- [۳] احمدوند، محمدعلی (۱۳۷۲) روان شناسی بازی ، دانشگاه پیام نور چاپ اول
- [۴] احمدی، پروین (۱۳۹۰)، طراحی الگوی برنامه درسی تلفیقی و مقایسه آن با برنامه های درسی موجود دوره ابتدایی در نظام آموزشی ایران، پایان نامه دکتر/ برنامه ریزی درسی، دانشگاه تربیت مدرس،
- [۵] احمدی، سید احمد (۱۳۷۵) روان شناسی نوجوانان و جوانان ، تهران ، مشعل

- [۶] احمدی، محسن، روانشناسی پرورش و تربیت کودک، اصفهان، انتشارات شهید حسین فهمیده، چاپ دوم، ۱۳۸۴
- [۷] ارضی، حسن (۱۳۷۹) روان‌شناسی فیزیولوژیک (فیزیولوژی رفتار)، تهران، رشد، ج ۱،
- [۸] ارنست هیلگارد و گوردن باور، نظریه‌های یادگیری، ترجمه محمد تقی براهنی (۱۳۶۷)، جلد اول، تهران: مرکز نشر دانشگاهی
- [۹] استاین برگ. دنی، در آمدی بر روانشناسی زبان، ترجمه دکتر ارسلان گلغام، (۱۳۸۱) تهران: انتشارات سمت.
- [۱۰] استیپک، دیبوراجی، (۲۰۱۷)، انگیزش برای یادگیری و موفقیت تحصیلی، از نظریه تا عمل، ترجمه ی رمضان حسن زاده و نرجس عموی، (۱۳۹۹) دنیای پژوهش، تهران،
- [۱۱] استیو، هین، هوش هیجانی برای همه، ترجمه رویا کوچک انتظار و مژگان موسوی شوشتری، (۱۳۸۴) تهران، تجسم خلاق.
- [۱۲] اسکیمور، ویلیام، (۱۳۷۳) تفکر نظری در جامعه‌شناسی، نشر سفیر،
- [۱۳] اسلامی، محسن (۱۳۸۳). قابلیت‌های آموزشی شبکه جهانی، میزان دسترسی، استفاده از آن و دیدگاه دانش‌آموزان و دبیران دوره دبیرستان، انجمن برنامه ریزی درسی ایران.
- [۱۴] اسمیت فیلیپ جی، فلسفه آموزش و پرورش، ترجمه سعید بهشتی، (۱۳۷۰) انتشارات آستان قدس رضوی
- [۱۵] افتخاری، اصغر، (۱۳۸۳) مجموعه مقالات جهانی شدن، بحرانهای فراگیر نظام آموزشی - تربیتی در عصر جهانی، پژوهشکده مطالعات راهبردی،
- [۱۶] افروز، غلامعلی (۱۳۸۶)، مبانی روانشناختی افت تحصیلی، انتشارات مدرسه
- [۱۷] افروز، غلامعلی (۱۳۸۹)، اقتدار والدین، ماه نامه ی پیوند، انجمن اولیاء و مربیان
- [۱۸] افروز، غلامعلی و کامبیز کامکاری، (۱۳۸۷) مبانی روان‌شناختی هوش و خلاقیت؛ تاریخچه، نظریه‌ها و رویکردها، تهران، دانشگاه تهران
- [۱۹] اکبری شورابی، حمید، (۱۳۹۱) ایمان‌گرایی از منظر غزالی و کرکگور، دانشگاه خوارزمی،
- [۲۰] اکبری، ۱۳۵۶ علل ترک تحصیل در استان سیستان و بلوچستان. رشد تکنولوژی آموزشی. شماره ۱۷۸،
- [۲۱] امیل دورکیم، تربیت و جامعه‌شناسی، ترجمه علی محمد کاردان، (۱۳۷۶) دانشگاه تهران،
- [۲۲] امین فر، مرتضی (۱۳۶۵). «افت تحصیلی یا ائتلاف در آموزش و پرورش»؛ فصل نامه های تعلیم و تربیت؛ سال دوم، شماره ۷ و ۸،